

Anka Matić. *Fragmenti o djetinjstvu – odabrane teme.* Zagreb: Novi redak, 2021., 139 str.

Dr. Anka Matić je hrvatska znanstvenica osobito važna za djelatnost predškolskoga odgoja. Nakon doktorske diplome iz psihologije u Parizu bila je sveučilišna nastavnica na Odsjeku za psihologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu do odlaska u mirovinu. Zatim je djelovala kao direktorica savjetovališta za odgoj djece i mladeži. Bila je uključena u rad brojnih stručnih i društvenih organizacija te je dobitnica više priznanja i nagrada.

Ova knjiga tiskana je u izdanju Novoga retka u Zagrebu 2021. godine. Nastala je sabiranjem radova dr. Matić nastalih tijekom duljega razdoblja, a tematski vezanih uz različita pitanja razvoja i odgoja djece predškolske i mlade školske dobi. *Fragmenti o djetinjstvu* strukturirani su u tri glavna poglavlja, od kojih svako sadržava logično poredana potpoglavlja, a prethodi im riječ nakladnika. Nakon zadnjega poglavlja slijede napomene o priložima u knjizi, pogovor te poglavlje „Po(r)uke iz prošlosti: Obrazovno naslijeđe dr. Anke Matić”, čiji je autor dr. sc. Branimir Mendeš, koji je odgovoran za objavu ove knjige radova. Spomenuto poglavlje sadržava osnovne biografske podatke, bibliografiju, dodatak bibliografiji te literaturu.

U prvom poglavlju, „O dječjoj igri”, razmatraju se razvoj i obilježja dječje igre. Autorica izlaže razne teorije o igri oslanjajući se na shvaćanja igre mnogih pedagoga i psihologa. Za svaku teoriju daje kritički osvrt na njezine osnovne postavke. U igri se prvi put u životu djeteta pojavljuje potreba za djelovanjem na svijet, što dr. Matić naglašava kao osnovno i najopćenitije značenje igre. Dijete se igra jer to odgovara osnovnom zakonu razvoja djeteta. Poglavlje donosi i klasifikaciju igara nekoliko autora, gdje se ističe klasifikacija u našoj odgojnoj praksi, na stvaralačke, pokretne i didaktičke igre. Za svaku od tri vrste prikazani su primjeri kako se u igri razvijaju fizičke i psihičke osobine djeteta. Zaključuje da je igra poluga dječjega razvoja u predškolskoj dobi kojom treba dobro rukovoditi da bi rezultati igre bili što veći. U potpoglavlju „Dajmo djetetu mogućnosti da se što više igra” navode se primjeri kako se dijete razvija kroz igru, gdje se ističe uloga odraslih i odgojitelja kao važnih osoba koje mu pomažu u tom procesu. Autorica među ostalim razmatra i ulogu igre u psihofizičkom razvoju djeteta. Određuje pojam dječje igre s igračkom i bez nje te navodi kako pogoduje razvoju mišljenja, ličnih osobina djeteta i dječje fantazije, koja vodi k razvoju dječjega stvaralaštva.

Slijedeće poglavlje, „O likovnom izrazu djeteta”, podijeljeno je na četiri dijela i naglasak je na osnovnim problemima likovnoga izraza. Prvi dio bavi se psihologijom dječjega likovnog izraza. Dječji likovni izraz zauzima važno mjesto u cjelokupnom razvoju djeteta. Autorica odgovara na pitanje što je dječji likovni izraz najprije pristupajući sa psihološke, a potom s pedagoške strane. Navodi da otkrivamo psihički

Život djeteta promatrajući dječji crtež s obzirom na njegovu sadržajnu stranu. Isto tako možemo otkriti na kojem se stupnju razvoja nalazi dijete. U ovome dijelu autorica se bavi pitanjima kao što su pobuda i intencija dječjega likovnog izraza te opisuje faze razvoja dječjega crteža pozivajući se na mnoge autore. Drugi dio bavi se jednim od najzanimljivijih područja dječjega stvaralaštva, dječjim crtežom. On je nužan za pravilno shvaćanje dječjega razvoja. U okviru ovoga dijela autorica se dotiče pitanja u vezi s dječjim crtežom kao što su što je dječji crtež, koja je intencija ili pobuda dječjega crteža, što je tematika dječjega crteža te fazama razvoja dječjega crteža. Tekst je prožet nizom dječjih crteža koji doprinose boljem razumijevanju razvoja likovnog izraza djeteta. Proučava se i dječji doživljaj prostora, koji je usko povezan s doživljajem vremena, a stječe se u procesu razvoja djeteta.

Težište posljednjega poglavlja je na razvoju govora i mišljenja. Autorica tvrdi da je govor rezultat djetetove vlastite djelatnosti pod utjecajem odgoja. Ističe kako bi odrasli trebali utjecati na razvoj govora kod djece da bi se on što brže i pravilnije razvijao te navodi određeni smjer i karakteristike njegova razvoja.

Fragmenti o djetinjstvu doprinose hrvatskoj povijesno-pedagoškoj baštini i oživljavaju znanstvenu baštinu dr. Anke Matić, koja je vrlo važna za područje ne samo psihologije nego i pedagogije.

Filipa Ribičić

Danica Nola. *Dijete, igra i stvaralaštvo – odabrane pedagojske teme*. Zagreb: Novi redak, 2021., 165 str.

U Zagrebu je 2021. u izdanju Novoga retka tiskana knjiga *Dijete, igra i stvaralaštvo*, nastala tematskim izborom objavljenih radova Danice Nola. Sastoji se od tematski povezanih poglavlja kojima prethode predgovor i riječ nakladnika, a nakon posljednjega poglavlja slijedi napomena o priložima u knjizi te poglavlje „Pedagoško naslijeđe Danice Nola”, čiji je autor doc. dr. sc. Branimir Mendeš, koji je dao prijedlog za izbor radova u knjizi. Spomenuto poglavlje sadržava životopis i bibliografske podatke o Danici Nola. Poglavlja su organizirana tako da prikazuju autoričine poglede na različite pedagoške fenomene u više dijelova.

Autorica rasprava i članaka uvrštenih u ovu knjigu, hrvatska pedagoginja, učiteljica i pedagoška vizionarka Danica Nola (1910. – 2005.), tijekom svojega dugogodišnjeg rada aktivno je surađivala u reformiranju školskoga sustava Hrvatske nakon Drugoga svjetskog rata te je važna suautorica i urednica više knjiga. Za sam nastanak knjige možemo zahvaliti docentu na Filozofskom fakultetu u Splitu, doc. dr. sc. Branimiru Mendešu, čije je uže područje interesa u znanstvenom radu povijesni kontekst institucijskoga predškolskog odgoja, kurikulumi obrazovanja odgojitelja djece rane i predškolske dobi i teme iz novije nacionalne povijesti pedagogije.